

PROJEKT »POMETAMO PRED SVOJIM PRAGOM«

VSEBINSKO POROČILO (JRMOM-VON-2021)

V okviru projekta smo uspešno izpeljali 8 delavnic ponovne uporabe, eno okroglo mizo na temo ponovne uporabe v MOM, natisnili zgibanko za dom z manj odpada, skupaj z društvom Ekologi brez meja oblikovali anketo »Vas kaj teži glede smeti« za Mariborčane_ke ter skozi vse navedeno odpirali polje za diskusijo o problematiki in rešitvah za odpadke, ki jih kopičimo mi kot posamezniki skozi vsakdan. Poudarek je bil na širjenju zavedanja, da velik delež k poluciji prispevamo mi kot posamezniki z odločitvami, ki jih sprejemamo pri nakupih, navadah ter odnosom do predmetov in hrane.

IZVEDENE DELAVNICE

1. 23.4.2021: **Delavnica »Kavne drobižnice«** (izdelava denarnic oz. drobižnic iz odpadnih vrečk od kave), Ropotarnica, 12 udeležencev
2. 28.5.2021: **Delavnica izdelave uporabnih predmetov iz tekstila** (pasovi, trakovi za lasi, nakit, nakupovalne vrečke,...), Ropotarnica, 11 udeležencev
3. 18.6.2021: **Delavnica izdelave glasbil iz odpadnih materialov**, Ropotarnica, 19 udeležencev
4. 29.7.2021: **Vetrni zvončki iz odpadnih materialov**, Ropotarnica, 8 udeležencev
5. 20.9.2021*: **Delavnica izdelave nakita iz odpadnih zračnic** (v sodelovanju z Mobilnostnim centrom Maribor v *Evropskem tednu mobilnosti*), Ropotarnica
6. 5.10.2021*: **Delavnica mini vrtičkov iz odpadnih šalic**, Ropotarnica

Vse delavnice smo izvedli iz materialov in predmetov, ki bi jih v potrošniški logiki zavrgli in kupili nove, vendar smo želeli pokazati, da je smisel predmetom in materialom dati drugačen namen, ko je prva uporaba pretekla in da je obstaja zelo veliko kreativnih rešitev za ponovno uporabo.

* Na teh delavnicah nismo zbiral podpisov udeležencev, saj ni bila strukturirana kot klasična delavnica, ampak je bil na voljo material ter povabilo k ustvarjanju.

Dve Zero waste delavnici:

1. 1.10.2021: **»Zakaj reči NE zavrženi hrani«**, predavanje/delavnica na temo zavržkov hrane v gospodinjstvih(v tednu *Mednarodnega dneva ozaveščanja o izgubah hrane in zavrženi hrani*), Mestni vrt pod Gorco, 16 udeležencev;
Na delavnici so bile predstavljeni rezultati raziskave o zavrženi hrani v Sloveniji (www.ebm.si, projekt ne meč'mo hrane stran, 2017) ter na kakšne načine vse sami prispevamo k okoljski problematiki z zavrženo hrano.
2. 19.10.2021: **Zero waste delavnica za dom z manj odpada, delavnica**, Mala tržnica v kotičku ponovne uporabe pred zero waste trgovino Zelena jarka, 6 udeležencev
Delavnica je bila zasnovana kot praktični prikaz možnosti za dom z manj odpada, ki pomeni tudi bolj zdrav dom, saj cenene izdelke iz pogosto strupenih materialov zamenjajo kvalitetni z dolgo dobo uporabe. Udeležencem je bila predstavljena trgovina brez embalaže Zelena jarka ter druge alternative, kamor lahko pogledajo, če se želijo znebiti hitre potrošnje.

23.11.2021: **Okrogla miza na temo ponovne uporabe v Mestni občini Maribor**; povabljeni: Mestna občina Maribor, Komunalno podjetje Snaga, d.o.o., društvo Ekologi brez meja, društvo Aktiviraj se, moderator: Radio Maribor.

Cilj okrogle mize - ugotoviti na kateri točki je MOM na področju ponovne uporabe in kaj so naslednji potrebni koraki ter kaj je realno na tem področju že bilo narejeno, je bil dosežen.

Povzetek rezultatov ankete »Vas kaj teži glede smeti«, ki smo jo odprli za občane Maribora v septembru in oktobru 2021 in je bila predstavljena tudi na okrogli mizi:

- Mariborčani in Mariborčanke odpadke večinoma ločujejo. Le devet od 217 jih je navedlo, da jih ne ločujejo dosledno,
- Največje preglavice pri odlaganju 217 respondentom predstavlja druga odpadna embalaža (74 %), najmanj težav imajo pri razvrščanju steklene embalaže (3 %).
- Kar 97 % vprašanih je pripravljeno spremeniti svoje vedenje, da bi ustvarili manj odpadkov. Izmed naštetih rešitev za odgovorno ravnanje z odpadki in naravnimi viri v Mariboru (možna je bila izbira več odgovorov) se največkrat (79 % vprašanih) poslužujejo odlaganja oblačil, ki jih ne potrebujejo več, v zabojnike za tekstil. 48 % vprašanih stvari, ki jih ne potrebujejo več, odnesejo v kotičke ponovne uporabe, ena tretjina (34 %) vprašanih pa se udeležuje čistilnih akcij. Najmanj pogosto (10 %) se občani in občanke udeležujejo izmenjav oblačil in obiskujejo trgovino brez embalaže Zelena jarka (11 %).
- Tri četrtine vprašanih (72 %) bi se posluževalo ločenega zbiranja odpadkov na javnih površinah (mestni koši), podoben odstotek (70 %) pa podpira nakup na tržnici z lastnimi vrečkami in prepoved plastičnih. 60 % respondentov bi bilo pripravljeno ločeno zbirati jedilno olje na uličnih zbiralnicah, nekoliko več kot polovica (54 %) pa se zanima za nakup živil, čistil in kozmetike na rinfuzo iz avtomatov.
- 41 % anketiranih Mariborčanov je med ponujenim izborom petih znanih prireditev izbralo Art kamp kot prireditev, ki najbolj uspešno ravna z odpadki, kar 19 % pa je izbralo opcijo "drugo". Podrobnejše obrazložitve pa večinoma ne dajejo konkretnih odgovorov ampak bolj splošne ugotovitve, med katerimi izstopa navedba, da kot dobro prireditev smatrajo tisto, ki ponuja kavcijski sistem.
- Preverjali smo tudi poznavanje koncepta krožnega gospodarstva in zero waste med anketiranci. Kar 57 % meni da dobro poznajo in razumejo koncept krožnega gospodarstva, celo 79 % pa enako odgovarja glede koncepta zero waste.

ZGIBANKA ZA DOM Z MANJ ODPADA

»Pometimo pred svojim pragom – zgibanka za dom z manj odpada«

Zgibanko smo vsebinsko zasnovali preprosteje in v bolj okrnjeni obliki kot smo predvidevali pred izvedbo projekta, saj smo skozi dogodke ugotovili, da je obiskovalcem manjkala osnova koncepta »zero waste« ter bazične ideje kje začeti. Zgibanka tako povzema osnove zero waste strategije za lastna gospodinjstva z najbolj bazičnimi smernicami.

DEFINICIJA ZERO WASTE:

"Ohranjanje vseh virov skozi odgovorno proizvodnjo, potrošnjo, ponovno uporabo in izrabo izdelkov, embalaže in snovi, brez sežiganja in izpustov v zemljo, vodo ali zrak, ki bi lahko ogrozili zdravje ekosistemov ali ljudi."

Zero Waste International Alliance, 2014

ZERO WASTE DOM oziroma DOM BREZ ODPADKOV

= Dolgoročna strategija-pot v lastnem gospodinjstvu v

- spremembi razmišljanja
- nakupovalnih navadah
- (ponovni) uporabi predmetov in hrane
- vrednotenju stvari in hrane
- ločevanju potreb od želja

in pripelje do bolj zdravega doma z manj predmeti, ki pa so višje kakovosti in jih posledično bistveno dalje uporabljamo.

Viri:

- <https://ebm.si/zwo/definicija-zero-waste/>
- <https://zerowastehome.com/>
- <https://zelena-japka.si>
- Bea Johnson; Dom brez odpadkov/Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2020
- lastne prakse zero waste načina bivanja

ODNOS DO STVARI (IN HRANE) ZA DOM Z MANJ ODPADKOV

1. PREMISLIM - ZAVRNEM

(Ali to RES potrebujem?)

2. ZMANJŠAM KOLIČINO

(Kupim/imam manj, ker potrebujem manj)

3. PONOVO UPORABIM

(Predmete in hrano ponovno uporabim, popravim,...)

4. LOČUJEM, DAM V RECIKLAŽO

(Odpad dosledno ločujem, organski odpad kompostiram, če lahko)

5. DAM NAPREJ

(Kar mi več ne služi, dam v središče ponovne uporabe, prijatelju, sosedu,...)

6. ZAVRŽEM

(Kar je čisto neuporabno, zavržem)

Projekt "Pometimo pred svojim pragom" sofinancira Mestna občina Maribor.

ZGIBANKA ZA DOM Z MANJ ODPADA

PREMISLIM / ZAMENJAM:

Spletno

Nakupovalni listki so stari računi in drug enostranski potiskani papir. Voda, elektrika sta dobrini, ki ju uporabljam **varčno** in kolikor ju res potrebujem.

Kuhinja

Plastenke: **steklenice, jeklenice**
Folija za živila: **bombažna povoskana krpa** ali posoda
Cereni lonci za kuho: **kvalitetni lonci** z zelo dolgo življenjsko dobo
Organiziram si koše za ločevanje odpada, tudi organskega
Hrano nakupujem v **lastnih vrečkah, steklenicah, povratnih zabojih na rifuzo**.
Dojamem, da voda v plastenkah ni boljše kvalitete od vode iz pipe.

Hrana

Nakupe načrtujem in se zavedam psihologije trgovskega marketinga
Maksimalno **podpiram lokalne pridelovalce** za pravično plačilo
Hrano se naučim **pravilno skladiščiti**
Namestim posodo v hladilniku **"Mene poje najprej"** in vanjo odlagam vse ostanke zelenjave za boljši pregled
Pripravim/pojem **najprej ostanke hrane**.

Omara

Dam naprej/predelam/drugače uporabim **vse**, česar ne nosim
Sem **kreativna**, en pri kombinacijah
Nakupujem skoraj izključno **iz druge roke**
Nova oblačila/obutev kupim **dobre kvalitete**
Kupim **zgolj** stvar, ki mi **res pristaja in mi je prav**
V nakup grem **z lastno vrečko**
Naučim se **manjših popravil** in/ali odnesem k šivlji.

Higiena

WC papir kupim **recikliran, nebeljen, neodišavljen** brez embalaže ali vsaj v papirnati embalaži
Deodorant **si naredim sam_a**
Sampone, mila, si kupim brez embalaže **v trdem stanju** ali na **rifuzo** z lastno embalažo
Zobne paste si naredim sam_a, jih kupim v **stekleni embalaži**
Klasični vložki, tamponi: **pralni vložki, menstrualna posodica, menstrualne hlačke**
Za nohte uporabljam **stekleno pilico**, lak odstranjujem s **pralno krpicco iz filca**
Vlažilne kreme, losjone si **naredim sam_a** ali jih kupim v **stekleni embalaži** /na rifuzo.

Čiščenje

Klasična čistila: **zmanjšam nabor** in se naučim uporabljati sodo bikarbono, kis, limone
Čistila, detergente ponovno polnim **v lastno embalažo**
Pripomočki za vzdrževanje čistoče: pralne krpe,

lesene metle z naravnimi ščetinami, kovinske smetišnice, lesene ščetke z naravnimi ščetinami
Prahonabiralci na policah: **odstranim, česar ne uporabljam** in sem na to zgolj čustveno navezan_a.

Praznovanja & pogostitve

Opremljen_a sem z embalažo, v kateri gostje lahko **odnesejo viške hrane**
Hrane pripravim toliko, kot predvidevam, da se bo pojedlo - priprava nepotrebnih viškov hrane je **popolnoma nesmiselna**
Postrežem na **domačih krožnikih in kozarcih**, ki jih potem pomijem
gostom **povem o svojem zero-waste trudu**, da bodo razumeli koncept (in bodo sami prinesli dobroto, darila brez embalaže.)

Zdravila

Hranim **zgolj zdravila, ki jih potrebujem**, da imam nad njimi pregled
Zdravila, ki jih ne potrebujem ali jim je potekel rok uporabe, **vrnem v lekarno!**
Se pozanimam o alternativnih rešitvah z domačimi pripomočki ali kupim pripomočke za trajno rabo (izparilniki, pripomočki za izpiranje nosu,...)

POVZETEK POROČILA

Vnesite kratek povzetek vsebinskega poročila s ključnimi podatki o izvedenih aktivnostih. Obseg največ pol strani.

V okviru projekta smo izpeljali 8 delavnic ponovne uporabe, natisnili zgibanko za dom z manj odpada, skupaj z društvom Ekologi brez meja oblikovali anketo »Vas kaj teži glede smeti« za Mariborčane_ke, ter skozi vse navedeno odpirali polje za diskusijo o problematiki in rešitvah za odpadke, ki jih kopičimo mi kot posamezniki skozi vsakdan znotraj okrogle mize »Ponovna uporaba in zmanjševanje odpadkov v Mestni občini Maribor«, ki je bila posneta in predvajana za publiko v radijski tribuni 24.11. na Radiu Maribor.

O rezultatih raziskave o odnosu do odpadkov v Mestni občini Maribor najdete na spletni strani www.ropotarnica.org pod zavihkom Novice.